

Medya Okuryazarlık Ölçeği Çocuk Formu (36-72 ay)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Medya Okuryazarlık Ölçeği Çocuk Formu (36-72 ay)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25898>

Özet

Medya Okuryazarlık Ölçeği Çocuk Formu (36-72 Ay), okul öncesi dönemde (3 ila 6 ya?) bulunan çocukların medya okuryazarlık düzeylerini bilimsel yöntemlerle tespit etmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, çocukların medyayı anlama, eleştirel düşünme ve medya mesajlarını yorumlama becerilerini ölçmeye odaklanmaktadır. Ölçeğin geliştirme ve psikometrik özellikleri, 2020 yılında World Children Conference'da sunulan bir bildiri ile akademik camiaya duyurulmuştur.

Baştan itibaren 17 maddeden oluşan ölçek, geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda 10 maddelik tek boyutlu bir yapıya indirgenmiştir. Bu form, erken çocukluk döneminde medya ile etkileşimin değerlendirilmesinde önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Medya Okuryazarlık, Çocuk Gelişimi, Ölçme Aracı, Okul Öncesi, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Gül Kadan, N. Aral.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, 36 ila 72 ay aralığındaki çocukların medya okuryazarlık becerilerini sistematik bir şekilde ölçmek ve değerlendirmektir. Araç, erken çocukluk döneminde medyanın anlaşılmasına yönelik bilişsel ve algısal yeterlilikleri belirlemeyi hedefler.

Ölçek, araştırmacılara ve eğitimcilere, çocukların medya içeriğini ne ölçüde ayırt edebildiğini, televizyon içeriklerini yorumlayabildiğini ve medyanın etkilerini algılayabildiğini gösteren objektif veriler sunmak üzere tasarlanmıştır. Ölçek, özellikle görsel uyaranlara verilen sözel yanıtlar üzerinden puanlanmaktadır.

Yapı

Ölçek, **Erken Çocukluk Dönemi Medya Okuryazarlık** yapısının ölçmektedir. Bu yapı, çocukların görsel ve işitsel medyayı tanıma, sembolleri ve içerikleri yorumlama, medya mesajlarının ardındaki amaç anlama gibi temel yeterlilikleri kapsamaktadır. Geliştirme çalışmaları sonucunda, açılan varyans ve teorik beklentiler dikkate alınarak ölçeğin **tek boyutlu** bir yapı gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Geçerlik

Ölçme aracının geçerliliğini belirlemek amacıyla **kapsam geçerliliği** ve **yapı geçerliliği** analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliliği kapsamında yapılan analizlerde, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0,735 olarak bulunmuştur. Bu değer, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Bartlett Küresellik Testi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=1,275$, $sd=136$, $p<0.01$).

Analizler, ölçeğin teorik yapıya uygun olarak tek boyutlu olduğunu göstermiştir. Yapılan elemeler ve tekrarlanan analizler sonucunda elde edilen 10 maddelik son formun yapısal olarak geçerli olduğu kabul edilmiştir.

Güvenirlik

Medya Okuryazarlık Ölçeği Çocuk Formu'nun (36-72 Ay) güvenilirlik analizi, dikotom (do/ru/yanlış) puanlama sistemi gerektirdiği için **Kuder Richardson-20 (KR-20)** katsayısı kullanılarak incelenmiştir. Çalışmaya dahil olan çocukların verdiği cevaplara dayalı olarak hesaplanan KR-20 güvenilirlik katsayısı 0,727 olarak belirlenmiştir.

0,727 değeri, psikometrik açıdan kabul edilebilir bir iç tutarlılık düzeyine işaret etmektedir. Bu sonuç, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde erken çocukluk medya okuryazarlığı yapısını ölçtüğünü doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

İlk analizde, analize alınan 17 madde için öz değeri 1'in üzerinde 6 bileşen olduğu görülmüş ve bu 6 bileşen toplam varyansın %68,11'ini açıklamıştır. Ancak, ilk faktörün toplam değişkenliğin yalnızca %21,37'sini açıklaması ve teorik yapının tek boyutlu olduğu varsayımıyla analiz tekrarlanmıştır.

Tek boyutlu yapının teyit edilmesi üzerine, maddelerin faktör yük değerleri 0,30'un altında olup olmaması ve binişiklik durumları dikkate alınarak hiyerarşik olarak 7 madde (6, 7, 9, 10, 11, 12, 16) analiz dâhilinde bırakılmıştır. Kalan 10 madde üzerinden gerçekleştirilen nihai analiz sonucunda, tek faktörün toplam varyansın %43,25'ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araç Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Görsel materyaller kullanılarak birebir uygulama. Derecelendirme sistemi dikotomdur (ikili puanlama).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar

Yaş Grubu: 36-72 Ay (3-6 Yaş Okul Öncesi Dönem)

Popülasyon Detayları: Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklar.

Test Metodolojisi: Uygulayıcı tarafından yönlendirilen, çocuğun görsel materyallere bakarak sözel cevaplar vermesini gerektiren bir testtir.

Anahtar Kelimeler

ÇIMO, KR-20 Katsayısı, Faktör Yüğü, KMO Katsayısı, Tek Boyutluluk, Çocuk Medyası.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: gulkadan@gmail.com

İletişim Adresi: Sorumlu yazar Gül Kadan, bildiri sunumu adresi: [World Children Conference](#), Ankara, Türkiye.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2020 yılında World Children Conference'da bildiri olarak sunulmuştur. Kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Gül Kadan ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [medya-okuryazarlik-olcegi-cocuk-formu-36-72-ay-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kadan, G. ve Aral, N. (2020, 23-25 October). *Çocuklar için medya okuryazarlık ölçeğinin- ÇIMO (36-72 Ay) geçerlik ve güvenirlik çalışması*. World Children Conference, Ankara, Türkiye.

Medya Okuryazarlık Ölçeği Çocuk Formu (36-72 ay) Maddeleri

Örnek Maddeler:

Resme bak. Bana ne olduğunu söyle?

Resme bak. Bana ne i?areti oldu?unu söyle?

Resme dikkatlice bak. Bu ne i?aretidir? Televizyonda görünce ne yapmak gerekir?

Derecelendirme Sistemi:

1: Do?ru cevap

0: Yanlış cevap/cevap verememe

ARABPSYCHOLOGY.COM